

Kommunedirektørens forslag til

Handlings- og økonomiplan 2023-2026

Kommunestyret 1. november 2022

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

SAMMEN OM FRAMTIDA

Kommuneplanens samfunnsdel

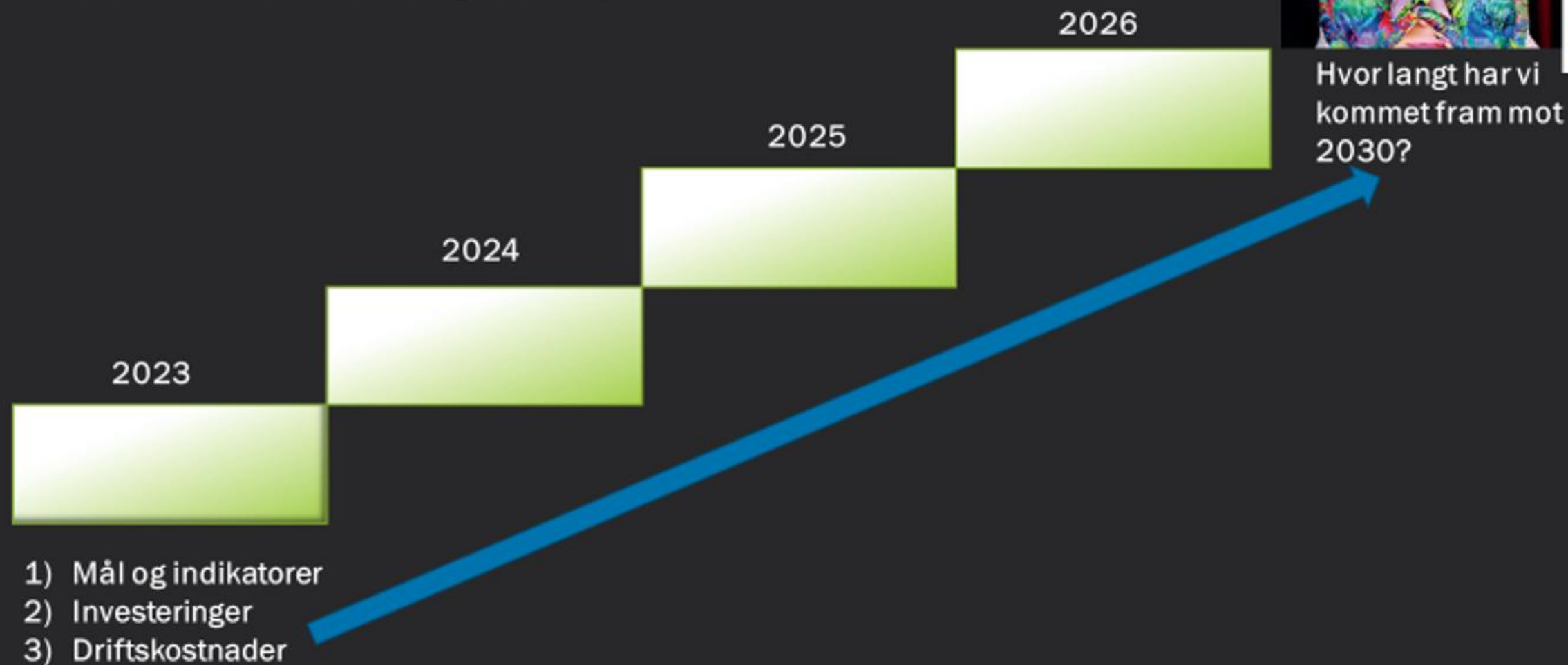
Administrativt og
politisk utgangspunkt

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Veien fram mot målene i 2030

(samfunnsdelen med satsningsområder)

Investeringer i et år fører ofte til driftskostnader de kommende årene.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

De to største utfordringene

- Tjenester til eldre over 80 år
- Levekårsutfordringene

Inntektssystemets anslag på årlig kostnadsøkninger

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer (2022 kroner og endring fra 1.1.2022)							
Endring utgifts- behov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM INDRE ØSTFOLD
2023	22 557	-1 573	-5 456	2 346	2 595	90	20 559
2024	27 618	472	4 470	1 843	2 441	133	36 975
2025	40 498	-5 347	3 222	1 159	2 336	-334	41 534
2026	32 917	-4 560	-6 779	1 503	2 220	-594	24 707
2027	47 702	-9 278	2 550	1 024	2 563	-543	44 017
2028	39 940	-7 548	-4 432	1 356	2 082	-723	30 674
2029	40 722	-6 919	-1 221	1 000	2 351	-460	35 472
2030	39 289	-3 145	971	990	2 051	-332	39 823
2031	41 126	-8 492	3 264	872	2 245	-365	38 651
2032	39 254	1 101	3 200	589	2 139	89	46 372
Sum 2023-2032	371 622	-45 289	-213	12 682	23 023	-3 040	358 784

A close-up, slightly blurred photograph of a 1000 Norwegian Krone banknote. The large purple number '1000' is prominent in the foreground. The background shows more of the banknote's intricate patterns and colors, including shades of blue and green.

Utfordrende økonomisk handlingsrom

- Økt prisvekst, økte energikostnader og økte renter og avdrag fører til store utfordringer for vår økonomiske situasjon
- Indre Østfold får vesentlig lavere beløp fra staten enn en norsk gjennomsnittskommune. Dette skyldes inntektssystemet til staten og at Indre Østfold har relativt lave skatteinntekter
- Flere oppgaver lokalt og sentralt vil true det økonomiske handlingsrommet ytterligere

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Økonomiske handlingsregler - sikre bærekraft

Pris- og lønnsvekst	100 mill kroner
Innsparingsforslag	-37 mill kroner
Netto økning finanskostnader	37 mill kroner
<u>Styrkinger</u>	<u>120 mill kroner</u>
	+ 220 mill kroner
Økning frie inntekter (opprinnelig)	+ 220 mill kroner

Handlingsregler – bærekraft:

	<u>Resultat 2023</u>	<u>Bærekraft</u>
- Netto driftsresultat	30 mill/0,7%	70 mill/1,75%
- Disposisjonsfond	321 mill/9,7%	388 mill/8,00%
- Gjeldsgrad I	3,85 mrd/96%	3,2 mrd/80%
- Gjeldsgrad II	2,27 mrd/57%	1,6 mrd/40%
- Samlet gjeld	4,55 mrd økende til 5,98 mrd	

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

Kommunaløkonomisk bærekraft - generasjonstankegang

Bærekraft

- Samfunnsutvikler
- Økonomisk bærekraft

Redusert NDR

- Skyver på generasjonsprinsippet

Forbruk realkapital

- Økte investeringsbehov

Bruk av reserver

- Politisk handlingsrom borte

Driftsunderskudd

- Negativt netto driftsresultat
- Velferdsleveransen får problemer

ROBEK

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

Gode tjenester i en vanskelig tid – driften må prioriteres

- For å kunne levere gode tjenester i vanskelige tider må drift prioriteres foran investeringer
- Grunntjenestene prioriteres
- De økonomiske forpliktelsene vi påtar oss i dag gjennom nye investeringer, binder oss i 35-45 år fremover
- Nedskalering og skyving av tidligere investeringsplaner

To kriterier for investering

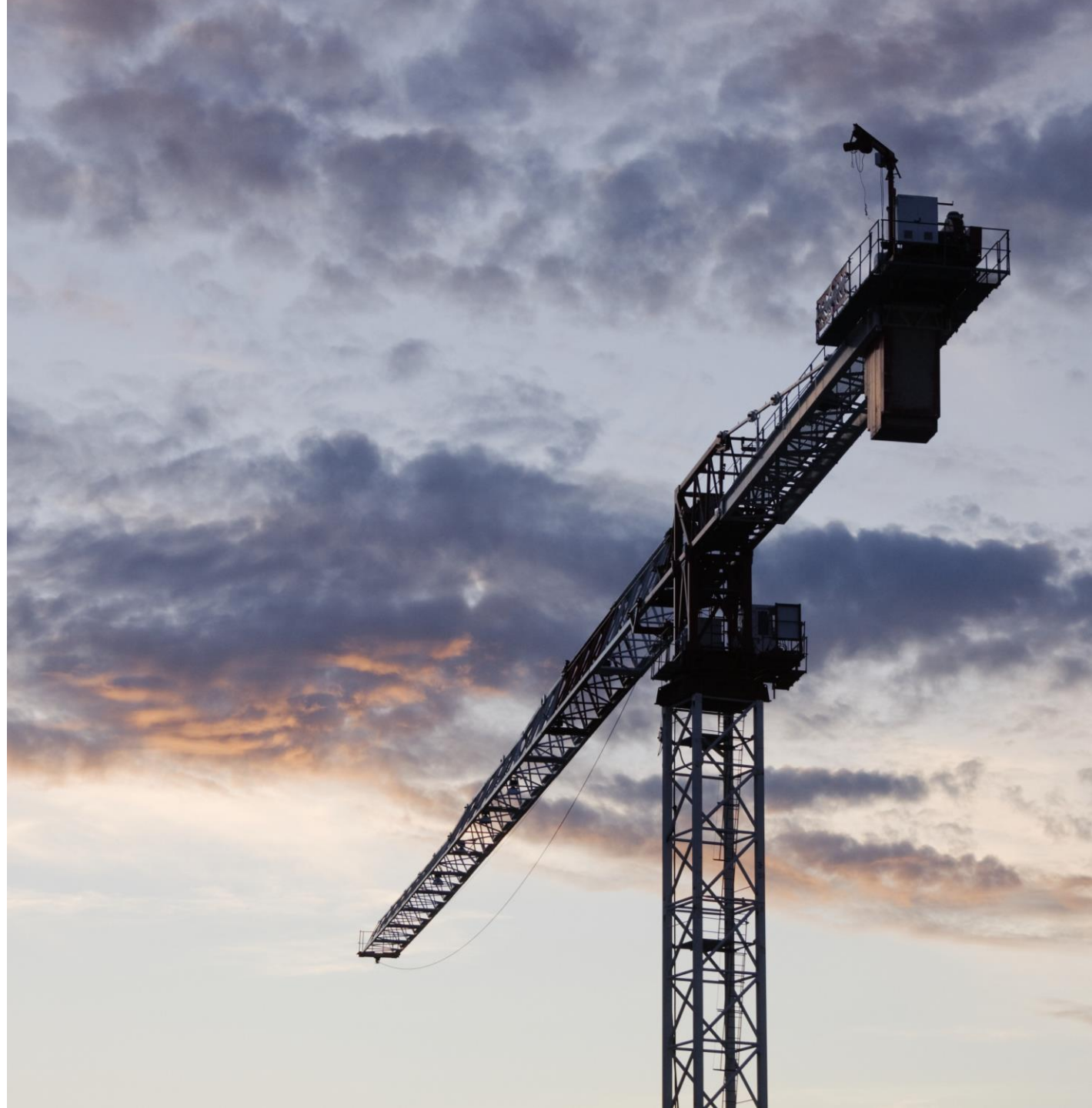
Kriterie 1

- Investeringer som er påbegynt
- Investeringer innenfor vann og avløp

Kriterie 2

Må-investeringer:

- Prosjekter som gjennomføres på grunn av befolkningsvekst (for eksempel skole og barnehager) og/eller
- lokaler på bakgrunn av helse, miljø og sikkerhet

Prioriterte skoler

Skolebygg

	2023	2024	2025	2026	2023-26
Båstad skole - skolebehovsplan 2021	12 125	0	0	0	12 125
Hærland skole - skolebehovsplan 2021	20 030	0	0	0	20 030
Mortenstua skole - skolebehovsplan 2021	30 207	60 000	0	0	90 207
Skolebehovsplan	29 000	133 000	40 000	20 000	222 000
Spydeberg skole - skolebehovsplan 2021	14 384	0	0	0	14 384
Sum Skolebygg	105 746	193 000	40 000	20 000	358 746

Knapstad, Tomter og Hovin skoler er prioritert i 4-årsperioden. Det kommer egen sak om disse i kommunestyret.

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
- på kornet

Prioriterte barnehager

Barnehagebygg	2023	2024	2025	2026	2023-26
Barnehage Løkenskogen	0	35 000	40 000	0	75 000
Barnehageplan	7 000	7 000	7 000	7 000	28 000
Ringvoll barnehage - barnehageplan	5 000	45 000	5 000	0	55 000
Sum Barnehagebygg	12 000	87 000	52 000	7 000	158 000

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing øker

- Våre gebyrer ligger under landsgjennomsnittet
- Våre innbyggere har lavere kommunale gebyrer enn Skiptvet og Nordre Follo. Innbyggere i Moss og Sarpsborg har lavere gebyrer
- Vi ligger i det midtre sjiktet av gebyrnivå for norske kommuner

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Kommunale gebyrer - vann og avløp, renovasjon og feiing – sammenligning med andre kommuner

	Indre Østfold kommune	Moss kommune	Sarpsborg kommune	Skiptvet kommune	Nordre Follo kommune	Landet
2021	13 259	11 951	10 791	18 009	16 186	15 170
Avvik		-1 308	- 2 468	4 750	2 928	1 911
2022	14 175	13 141	12 209	18 766	16 616	15 855
Avvik		-1 034	- 1 966	4 591	2 441	1 680

Kommunale gebyrer vann, avløp, renovasjon og feiing basert på statistikk fra SSB, og viser de kommunale gebyrene i Indre Østfold kommune opp mot et utvalg av kommuner som det er naturlig å sammenlikne seg med.

Hvorfor øker gebyrene?

- Økte renter og økte energikostnader
- Generelle økte kostnader på materialer og kjøp av tjenester

Kommunale gebyrer - vann og avløp, renovasjon og feiing

Varslet økning i budsjett 2022

Antall m3 vannforbruk	2022	2023	2024	2025	2026	%-vis økning 2022-2023
150	14 175	15 336	16 821	18 715	19 264	8,2 %

Varslet økning i budsjett 2023

Antall m3 vannforbruk	2022	2023	2024	2025	2026	%-vis økning 2022-2023
150	14 175	19 476	22 064	24 048	25 333	37,4 %

Gebyrene i 2023 øker med 4 140 kr mer enn varslet i Handlings- og økonomiplan 2022-2025.

Kommunale gebyrer inkludert mva – vann, avløp, renovasjon og feiing

Antall m3 vannforbruk	2022	2023	Økning i kr 2022-2023	%-vis økning 2022-2023
50	9 575	13 278	3 703	38,7 %
150	14 175	19 478	5 303	37,4 %
200	16 475	22 578	6 103	37,0 %

Antall m3 vannforbruk	Økning i kr 2022-2023	Herav økte rente-kostnader VA	Økte energi-kostnader på VA	Økt renovasjons-gebyr	Økte andre kostnader (Kjemikalier, materiell m.v)
50	3 703	997	354	1 400	952
150	5 303	1 754	624	1 400	1 525
200	6 103	2 133	759	1 400	1 811

Renovasjonsgebyret øker fra 2022 med 43 prosent i henhold styrets forslag, men renovasjonsgebyret har ikke blitt behandlet i representantskapet hos Indre Østfold Renovasjon IKS ennå så det kan komme endringer.

Gebyrer for arealtjenestene

- Ingen eller liten prisøkning av gebyrer innenfor byggesak og oppmåling
- Lavere pris på eierseksjonering
- Økning av gebyr for private reguleringsplaner før første gangs høring

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Kommunale gebyrer - arealtjenestene

	Timepris 2022	Timepris 2023	%-vis endring
Private reguleringsplaner før første gangs høring	1 110	1 280	15 %
Byggesak	760	760	0 %
Eierseksjonering	970	830	-14 %
Oppmåling	1230	1280	4 %

- Det blir en økning av gebyr for private reguleringsplaner for første gangs høring på cirka 80 %. Vi bruker flere timer i gjennomsnitt per sak enn tidligere lagt til grunn. Det behandles fra 10 til 20 planer per år.
- Sum grunngelyr og oppstartsmøte inkludert behandling av planinitiativ koster 160 000 kroner i 2023.
- Til sammenlikning har Nordre Follo samlede «grunngelyrer» på 190 000 – 250 000 og i Fredrikstad 358 910 kr i 2022.

Kvalitet og effektivitet skal bidra til å levere gode innbyggertjenester

Det skal gjennomføres et kvalitets- og effektiviseringsprogram i 2023 – ledere, tillitsvalgte og verneombud

- Kontinuerlig forbedring
- Nærvær kontra sykefravær
- Tillitsreform

Dette blir vår største kulturbygging i organisasjonen

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Særlige satsinger i budsjettet

- Spesialskoletilbudet ved Mortenstua skole og spesialklassen ved Askimbyen skole styrket med 7,5 millioner kroner
- NAV styrket med 6 millioner kroner til økonomisk sosialhjelp
- Barnehage har fått dekket opp 1,5 millioner kroner av et nedtrekk på 2 millioner kroner
- Det er lagt inn kompensasjon for tapte inntekter som foreldrebetaling, forventede statlige overføringer til barnevern samt økte utgifter som skoleskyss, til sammen 23 millioner kroner

Særlige satsinger i budsjettet

- Kollektivknutepunkt i Mysen, stasjonsplanen i Askim og lekeplasser, til sammen 19 millioner kroner
- Selvstendig ung voksen – styrke overgangen for ungdom i botilbud gjennom barnevernet til et selvstendig og godt voksenliv
- Laget med barnehagebarnet
- Aktiviteter for barn og unge som lever i lavinntekt – for et stort antall barn og unge og deres familier
- Økonomiske driftsrammer på 36 millioner kroner til kommunalområdet Helse og mestring

Særlige satsinger i budsjettet

- Det er lagt inn ekstra driftsmidler til å gjenåpne ledige sykehjemsplasser på Løkentunet fra og med 1. januar 2024 med 9,6 millioner kroner.
- Nye bemannede omsorgsboliger på Løkenenga fra 2025 med 50 millioner kroner til drift
- Det er lagt inn 118 millioner kroner til å oppgradere Edwin Ruud med 45 sykehjemsplasser fra 2026. De nye plassene vil øke det årlige driftsbudsjettet med cirka 60 millioner kroner per år fra 2026
- Utvide tilbud med medisineringsroboter og digitale tilsyn
- Arbeidsmiljømessig investering på Festiviteten i Mysen med 0,7 millioner kroner

Særlige satsinger i budsjettet

- Myrberg Skistadion og garderobeanlegg Mysen Idrettsforening, tilskudd på 1 million kroner
- Investeringer til skoler, 359 millioner kroner i 4-årsperioden
- Oppgradering og nybygg for barnehagesektoren, 158 millioner kroner i 4-årsperioden
- Fortene - Høytorp fort, 6 millioner kroner til opplæringsløp fra høsten 2023
- Campus Indre Østfold
- Generasjon M
- Ungdom for barn og e-sport Mysen

Særlige satsinger i budsjettet

- Kunstgressbane i Spydeberg og idrettsanlegg, 5 millioner kroner
- Bredbåndsutbygging
- Store oppgraderinger av vann- og avløpsnett
- Ny felles helsestasjon i Mysen
- Gjenbruksstrategi
- Beredskap, informasjonssikkerhet og personvern
- Opprettholder vedlikeholdsnivået på kommunale boliger og formålsbygg
- Oppgradering av kommunal bygningsmasse knyttet til adgangskontroll og energieffektivisering

Særlige områder det ikke er funnet rom for i budsjettet

- Redusert kapasitet med 27 barnehageplasser, det reduserer driftsbudsjettet med 3,6 millioner kroner
- Fire reduserte stillinger i barnevernet, utgjør 3,4 millioner kroner
- Rammene til skolene, tilsammen 3,2 millioner kroner
- Det samlede ungdomsarbeidet reduseres med 1 million kroner per år i 4-årsperioden
- Flere skoleprosjekter, rehabilitering Festiviteten og bad på Mysen, investeringer innenfor barnehage og utbygging av Helsehuset og Trollerudtårnet i Spydeberg utsettes
- Skolebehovsplanen må revideres

Særlige områder det ikke er funnet rom for i budsjettet

- Lavere antall lærlinger, likt antall som i 2022
- Ingen økning i åpningstider på innbyggertorg og bibliotek
- Seniorhus i Mysen
- Ingen utvidelse av tilbudet vårt innen kunst-, kultur-, idretts- og frivillighetsfeltet
- Ingen vesentlig oppgradering/nyetablering av idrettsanlegg, tilskuddene til kulturarrangementer og idrettsopplevelser vil reduseres. Det samme gjelder tilskudd til frivillighetsfeltet, stedsutviklingsselskapene, museene med mer

INDRE ØSTFOLD
KOMMUNE
– på kornet

Risiko

- Det er svært lite rom for ytterligere renteøkninger og generelle prisøkninger
- Administrativ og politisk nøkternhet når det gjelder å holde fremlagt driftsbudsjett
- Stortingets budsjettvedtak kan føre til endringer av kommunebudsjettet.
- Kommunedirektøren har lagt til grunn at stortinget endrer innstillingen når det gjelder investeringstilskudd til boliger med heldøgns omsorg. Dette utgjør 130 millioner kroner
- Det er budsjettert med et mindre overskudd i 2023, men overskuddet må økes i årene framover
- Redusert tilgang til kvalifisert arbeidskraft innenfor pleie og omsorg
- De minste skolene melder at det er krevende å få økonomien i balanse, selv med fådelte skoler

